

„Ha kell, együtt is mozdulunk, együtt is lélegzünk”

KoBeKo Közösségi Kultúrkohó

Az egykori, közigazgatásilag Pécshez tartozó somogyi Kodály Zoltán, Kossuth Lajos és a vasasi Berze Nagy János Művelődési Házakból alakult KoBeKo Művelődési Központot számos látogató és szakember afféle közösségi kultúrkohóként emlegeti (részben egy korábbi pályázat címének köszönhetően) – az intézmény néha még ennél is több: valóságos kovácsműhelyként működik. A hely szelleme folyamatosan formálja a környezetét, egyre új funkciók, színek, „ízék” jelentek meg a kínálatában, s idővel egy olyan szinterré vált, ahol az odajáró emberek, gyerekek, fiatalok úgy változnak meg napról napra, mint a kovácsoltvas kapu díszítőfiguráit készítő mester keze alatt az izzó vas.

Pedig ez nem volt mindig így! Hasonlóan sok más peremkerületi és kistelepülési művelődési intézményhez, itt is sokáig rendkívül bizonytalan volt a közösség lelkét őrző létesítmény sorsa. A viszonytagságokról árulkodik a honlap Bemutató rovatában olvasható történetük: „Az előzményekről rö-

Fotó: Marsalkófoto

viden annyit, hogy a Kodály, Kossuth és Berze Művelődési Házak korábban a Budai Városkapu Iskolaközpont alá tartoztak, ám egy jogszabályi változás miatt visszakerültek az önkormányzathoz. Következésképpen felvetődött az a kérdés, hogy eladják, vagy központi irányítással üzemeltetik tovább, de ekkor fennállt volna az a veszély, hogy a három művelődési ház közül valamelyiket bezárták volna...”

Egy pécsi gyüttment Vasason

Aztán egy pécsi „gyüttmentben” megdobbant a lokálpatrióta szív. 2009-ben Berényi Zoltán, a Vasasért Egyesület elnöke „hadba hívta” a környék civiljeit, hogy együtt, közös akarattal mentsek meg a közösség lelkét őrző vasasi *Jó Szerencsét Asszonyklubot*, a *Berze Nagy János Népdalkart*, a *Vasasi Bányászzenekart*, Somogyban a varró- és szövökört, a Jiu Jitsu Sport Klubot, illetve maradjon meg a lehetősége annak, hogy az iskolások továbbra is a *Kodály Művelődési Házban* tornázhassanak. A felelősség és az egyéni kötelesség parancsszavát a *Tegyünk Egymásért Egyesület*, a *Somogyi Betyárok Lovas Egyesület*, a *Vasasi Szent Borbála Egyesület*, a *Vasasi Kulturális és Hagyományőrző Egyesület*, a *Somogyi Iskola Alapítvány* és a *Pécs-somogyi Kulturális és Környezetvédelmi Egyesület* hallotta meg.

Hosszas egyeztetés után „a pécsi önkormányzat a Vasasért Egyesülettel kötött szerződést a művelő-

dési házak működtetésére. A többi egyesület pedig a Vasasért Egyesülettel kötött stratégiai partnerségi együttműködést, amelyben mindannyian elkötelezték magukat a művelődési házak közös összefogással történő további működtetésére. Ezt a nem mindennapi nyilatkozatot egy szép, nyilvános ünnepi esemény alkalmával 2010. szeptember 6-án a Berze Nagy János Művelődési Házban írták alá, Nagy Csaba Pécs alpolgármestere jelenlétében”.

Az azóta eltelt időről, a KoBeKo Művelődési Központtól és a Vasasért Egyesületről Berényi Zoltánnal beszélgettem, aki ugyan csak 1993 óta él Vasason, de akik közelről ismerik, tudják, hogy az elmúlt bő két évtized alatt mennyire gyökeret vert itt, s milyen kiterjedt és mélyreható kapcsolatrendszerrel fejlesztett. Ez az együttműködési háló ma már túl is nőtt a pécsi településrészen, Vasason, s behálózza a közeli Somogyot és Hirdet is, ahol a Va-

sasért Egyesület szintén tevékenykedik. Munkájának és gondolkozásának lényegi eleme a projektmenedzseri szemlélet, s a forprofit és nonprofit szervezetek vezetőjeként megszerzett tapasztalatai.

Értékek, mesterek, partnerek

Fehér Gyöngyvér Rozália: Nagyon impozáns a Vasasért Egyesület kiadásában megjelent füzet, amit az imént a kezembe adott. Méltán büszke lehet rá!

Berényi Zoltán: Ha belelapoz, akkor megismerheti a helyiek életét, múltját, mindazt, amiért egy ember büszke lehet somogyi, hirdi, vasasi mivoltára, amiért egy turistának érdemes felénk járnia, idelátogatni. Ez afféle somogyi – vasasi – hirdi Érték-tár és Mester-tár.

F. Gy. R.: Igen látom, szépen sorjáznak lapról lapra a természeti

értékek (környékbeli források, hazánk első dinoszaurusz lányyoma), az épített örökségünk (emlékművek, templomok, kilátó, húsfüstölő), hagyományörzők, mesteremberek (vőfély, kerámia-, gobelin-, vagy csuhé-baba készítő, de van itt táltos, meg hagyományörző szövőnő is).

B. Z.: Vagy említhetném Halmi Tamás költőt, Császár Levente meseíró, Dékány Zsolt fotóst, Benedekné Beke Piroska tűzzománc készítő, vagy Tischler Ferenc szobrászművészt, akik mind szűkebb pátriánk szülőttei. De akár dicsérhetem Hámori Istvánné és Vókó János áldozatos helytörténeti gyűjtőmunkáját is, aminek eredménye egy kiállítás és egy remek könyv, a Somogy története lett, ami Pécs város „Pro Communitate” díjjal ismert el a szerzőknek.

F. Gy. R.: Látom, hogy a három településen szép számmal működnek különböző civil szervezetek,

egyesületek, alapítványok. Szám szerint harminchárom...

B. Z.: Igen, aktív felénk a civil élet, s miként a KoBeKo példája is mutatja, ha kell, ha olyan az ügy, ha kellőképpen fontos és hangsúlyos, akkor együtt is mozdulunk, együtt is lélegzünk. Amiben tudjuk, támogatjuk egymást!

F. Gy. R.: *Milyen jellegű segítségről van szó?*

B. Z.: Leginkább saját magunkról, a Vasasért Egyesületről tudok itt és most beszélni. Mi például rendszeresen tartunk képzéseket, tanácsadást a Civil Kapu keretében a többi civil szervezet részére. Tudjuk, hogy ez mennyire fontos, mert nekünk is sokat számított, hogy bele mertünk vágni a nem kis kockázatot jelentő feladatba, a három művelődési ház működtetésének az átvételébe az, hogy pár hónappal előtte egy szervezetfejlesztő képzésen vettünk részt, ami megnövelte a tudatosságunkat, s kellő önbizalmat is adott a feladathoz.

Kicsit közösségi iroda

F. Gy. R.: *Milyen jellegű tanácsokkal szoktak leginkább önökhöz fordulni?*

B. Z.: A KoBeKo-ban vannak tematikus tanácsadásaink: jogi, pénzügyi, pályázati, marketing, menedzsment és informatikai. Ezek mindegyikéhez nem feltétlenül ért egy civil szervezet vezetője, de ezek mellett vannak egyedi, speciális területeket érintő kérések is, amik a dolog természetéből fakadóan meglehetősen szerteágazóak lehetnek. Igyekszünk ezekben az esetekben a betérők segítségére lenni, akik természetesen nemcsak civilek lehetnek, hanem bárki, aki

problémájával megkeres minket, aki bizalmat érez felénk.

F. Gy. R.: *Útban befelé a KoBeKo-ba, megakadt az egyik ajtón lévő feliraton a tekintetem. Az olvasható rajta: irodai szolgáltatás...*

B. Z.: Lehetőség van nálunk nyomtatásra, fénymásolásra, laminálásra, spirálozásra. Kicsiben úgy működünk, mint egy közösségi iroda, lehet akár faxot fogadni, küldeni, vagy iskolai jegyzetet gépeltetni, digitalizálni, különböző dokumentumokat szerkeszteni. De segítséget nyújtunk az önéletrajz, vagy a motivációs levél megírásához, akinek szüksége van rá, sőt némi ellenszolgáltatásért még fényképet is készítünk az önéletrajzhoz. S természetesen bárki számára hozzáférhető az internet is! Igyekszünk a környék legfontosabb szükségleteit helyben kielégíteni, illetve a hozánk a különböző foglalkozásokra járók idejét megspórolni, hogy ezekért a szolgáltatásokért ne kelljen feltétlenül Pécsre menniük.

F. Gy. R.: *Milyen jellegű programok várják a helybelieket?*

B. Z.: Van Jiu Jitsu harcművészeti klubunk, aerobik-klubunk, spinning edzésünk, hogy csak pár mozgásformát említsek, de működik nálunk asszonyklub, baba-mama klub, nyugdíjas bányászklub, sőt még a helyi Bányász Szakszervezetnek is helyet adunk. Az ünnepekre nálunk készül fel a bányász zenekar is. Két könyvtárunk, újonnan kialakított olvasókuckónk van, ami gyermek és ifjúsági foglalkozásokhoz igazán kiváló. Idén még nyári napközis táboroztatásba is belevágtunk, mert nagy szükség volt rá. Sok szülő képtelen megoldani a hosszú nyári szünet alatti felügyeletet. Már látszik, hogy több turnusra is igény lesz. Ma délelőtt például meggyes pite sütés volt a program, amihez az alapanyagot a telek hátsó traktusában található közösségi kert meggyfái biztosították. De említhetném még a „Kattanj rá nagy!” klubot is, ahol a szépkorúak szerezhetnek számítógépes ismereteket, vagy a barkácskört, a kertész klubot, a történelmi, a fotósakkört, darts klubot, vagy az életmódváltók klubját. Túrákat is szervezünk rendszeresen.

Bárki bejöhet

F. Gy. R.: *Igazán széles a kínálat! Kik tartják ezeket a foglalkozásokat, az egykor a művelődési házak megmentéséért síkra szálló civil szervezetek tagjai?*

B. Z.: Van, amelyiket ők, de ha van valakinek valami jó ötlete, akkor bárki bejöhet, mi minden értelmes kezdeményezésnek teret adunk, s amivel tudjuk, segítjük. Arra is vállalkozunk akár, hogy gyakorlati helyet biztosítsunk a Pécsi Tudományegyetem Kultúra-tudományi Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar Szociális és Ifjúsági munka szakos, illetve a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar szociális munka alapszakos hallgatói számára, valamint gyakorlati helyként szolgálunk a Tett-Hely Ifjúsági Szolgáltatón keresztül. Erre sajnos egyelőre nem mutatkozik túl nagy igény. Várunk közösségi szolgáltatókat is, akiknek részvételt kínálunk kulturális rendezvényeinken, sporteseményeken, részt vehetnek a különböző szabadidős programok szervezésében, megvalósíthatják saját ötleteiket, megismerkedhetnek a közösségfejlesztéssel, a helyi médiával, segítők lehetnek tematikus klubjaink valamelyikében. Tapasztalatot, pályaismeretet szerezhettek, mentorálásban részesülnek, s számos kiterjedt nemzetközi kapcsolatainknak hála külföldi fiatalokkal is találkozhatnak az EVS-en (Európai Önkéntes Szolgálat) keresztül.

F. Gy. R.: *Előbb megütötte a fülem a közösségi kert kifejezés... ezek a képződmények időben egyre divatosabb hazánkban is. Miről is van szó pontosan?*

B. Z.: Röviden és egyszerűen nem más, mint bármely földterület, amelyet egy közösség gondoz, vá-

roszlakók, környékbeliek, aktív fiatalok, egyének vagy civilek csoportosulása, zöld szemléletű szervezetek és szimpatizánsaik, saját kerttel nem rendelkező családok, iskolai és óvodás csoportok, művészeti, design, kertépítő, tájépítész, tervező, kulturális munkás stb. területen tanuló egyetemisták, főiskolások, nyugdíjasok. Lényeg a kapcsolat- és közösségépítés! Nálunk mintegy 5000 m²-en működik jelenleg ilyen, s éppen azon gondolkodunk, hogy a helybéli munkanélkülieknek, közfoglalkoztatottaknak rendszeres munkát biztosíthatnánk, ha kihasználva a jelenlegi pályázati lehetőségeket, feldolgozó üzemet, illetve melegkonyhát hoznánk létre.

F. Gy. R.: *Nagyobb rendezvények is szerepelnek a kínálatban?*

B. Z.: Idén már túl vagyunk az I. Berek fesztiválon, amit hagyományteremtő szándékkal hívtunk életre. A színes műsoros program mellett volt Civil Expo, bemutatkozott a Mestertár, illetve nem maradhatott el a Baba-Mama sátor sem, s természetesen ínycsiklandozó illatokkal hívogatott a rétes, fortyogott a halászlé és a birkapörkölt.

Keretekre lenne szükség

F. Gy. R.: *Milyen tervei vannak még a Vasasért Egyesületnek a jövőre nézve?*

B. Z.: Még 2016-ban kidolgoztunk több civil szervezettel és a városrész vezetőségével közösen egy 2021-ig tartó, hét területet érintő Cselekvési Tervet, melyben a településrész misszióját fogalmazzuk meg. A saját víziókat is igyekszünk ehhez alakítani.

F. Gy. R.: *Mik ennek a jövőképeknek a legjelentősebb fókuszpontjai?*

B. Z.: A teljesség igénye nélkül: a civil, gazdasági és önkormányzati, állami szektor szereplői között hatékony együttműködés alakuljon ki, melynek eredményeként helyi szinten olyan gazdasági fejlesztések valósuljanak meg, melyek hozzájárulnak a városrész turisztikai, rekreációs jellegének erősítéséhez. A közbiztonság érzetét emelendő, szakmailag jól felkészült, modern felszerelésekkel ellátott, a hivatalkos szervekkel hatékony együttműködést fenntartó s a közösség bizalmából építkező polgárörtség

működnek mindhárom településrészén. Valamint vonzó városrészi arculat alakuljon ki, mely erősíti a helyi identitást és megnyerő a városrészen kívül is. A városrész természeti értékeit kamatoztatva olyan közösségi találkozási pontok alakuljanak ki, melyek nemcsak a közös élményszerzésre sarkallnak, de fejlesztő jellegükből fakadóan alkalmasak a helyismeretre, tájékozódásra, lokálpatriotizmusra: komplex tanösvények, parkok, játszótérek és tájház kialakítására gondolok. Emellett olyan képesség és készségfejlesztő, a szocializációs folyamatokat támogató hatékony felzárkóztató programok induljanak majd el a településrészen, melyeknek következtében a következő generáció zökkenőmentes módon

legyen képes integrálódni a társadalomba. Fontos a magas élőmunka igényvel bíró vállalkozási, gazdaságfejlesztési programok generálása is az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező csoportok munkanélküliségének csökkentése érdekében. A működő közösség-szövetek – fejlesztő programok hatására – integrálják és segítik a leszakadó vagy segítségre szoruló csoportokat, családokat. A gyerekekben már az iskolában, óvodában alakul ki a helyi identitástudat.

F. Gy. R.: *Az önkormányzat tudná valamiként segíteni az egyesületi vagy a közös munkát a többi civil szervezettel?*

B. Z.: A pécsi önkormányzattal most decemberben minden civil

szervezetnek lejár a közművelődési megállapodása, de úgy gondolom, hogy a következő években érdemes lenne ismét valamilyen közös dolgot kitalálni. Figyelembe kell azonban venni, hogy idén megváltozott a közművelődési törvény is, ami egy kicsit más alapra helyezi az együttműködés lehetőségét. Válaszolva a feltett kérdésre: az önkormányzat leginkább a szakmai háttér biztosításával tudna igazán hatékony segítséget nyújtani nekünk. Valahogy hasonlóan, miként a Nemzeti Művelődési Intézet (*az NMI Művelődési Intézet szakmai elődje – a szerk.*) is tette az elmúlt években a különböző gyakorlati képzésekkel, konferenciákkal, amiket kollegáink rendszeresen látogattak, s fognak is látogatni. A

konzorciumban megvalósított pályázatoknak köszönhetően a többi területen jól működik a közös munka a többi egyesülettel. Például most a Vasasi Szt. Borbála Egyesülettel van két közös pályázatunk, amiben szükségszerűen össze kell hangolnunk a munkát, folyamatosan egyeztetnünk kell, hogy mikor mi is történik, ők hogyan gondolják ezt, mi hogyan gondoljuk azt. Tehát ilyen szinten – ha adott is egy konkrét projekt – akkor van együttműködés. Az előbb említett Cselekvési Terv is egy közös műhelymunka volt, amibe számos egyesület lett meghívva. Az önkormányzat azzal tudna leginkább segítséget nyújtani, ha keretet adna ennek a létező, de meglehetősen eseti együttműködésnek. Létezik például a helyi települési tanács, ami által a civil szervezeteket össze lehetne fogni, illetve a helyi képviselővel is jó lenne hatékonyabban egyeztetni. Feltétlenül szükség lenne egy folyamatos, kétoldalú párbeszédre arról, hogy hogyan gondoljuk a település jövőjét, mit szeretnénk fejleszteni. Mi a magunk eszközeivel, amire van mód, azt megteszük, a pályázat nyújtotta lehetőségekkel mindig élni szoktunk.

Egyedül nem megy

F. Gy. R.: *Tehát jól jönne valaki vagy valami, mondjuk egy testület, aki a közös munkát levezényli? Összefogást és módszertant adna ahhoz, hogy mindez működőképes legyen.*

B. Z.: Igen. Meg kellene fogalmazni egy konkrét közös célt, föl kellene mérni a településrészek egyedi igényeit, szükségleteit. Lenne itt feladat bőven. Sajnos vannak olyan civil pályázatok, mint a „Közösségvezérelt helyi fejlesztések” a TOP keretein belül, ami magas lab-

da bármely civil szervezetnek, de érdemes lenne és lehetne is foglalkozni vele. De ehhez mindenféleképpen folyamatos, kétoldali és rendkívül hatékony együttműködés kellene a közművelődési szervezetek konglomerátuma és az önkormányzat között. Most is létezik ugyan egy közművelődési tanács, ami most éppen kerekasztal néven fut, tehát lenne számos formalizált lehetőség, de én inkább úgy képzelném el, hogy mindezt az önkormányzat, vagy valami szakmai szervezet fogná össze, ő tenne javaslatot felénk, civilek felé. A Cselekvési Tervvel azonban mi szólítottuk meg a helyi civil szervezeteket, hogy vegyenek részt a közös munkában. Ez egy éves folyamat volt, aminek volt egy külső szakértője, egy szervezetfejlesztője, aki az egészet moderálta és végigvitte. Külső segítség nélkül nem megy. Be kell látni, hogy nagy különbség van abban, hogy ki hívja meg ezt a bizonyos szakértőt! Ha az önkormányzat, egy szakmai szervezet, legyen ez akár az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft., a közművelődési kerekasztal, vagy a Civil Ház mint módszertani központ mondja azt, hogy nézzük meg ennek a településrésznek a helyzetét, mérjük fel az igényeit, dolgozzuk föl a Pécs környéki civil szervezeteket, vagy válasszunk ki egy akcióterületet – abban van fantázia. Mi, az a két-három nagyobb egyesület, viszonylag szerencsések vagyunk, hiszen elértük, hogy saját lábunkon álljunk. De ez csak a vasasi területre igaz, ott van azonban Pécs többi városrésze, vagy ezer környéki bejegyzett civil szervezettel. Ennek talán csak a fele aktív, de így is impozáns mennyiség. Minden városrészben lehetne találni számtalan problémát. Ott van például a hirdi rész, ahol van ugyan egy piciny faluház, de ez elégtelen, mert nincs

művelődési ház, ezért ott teljes egészében hiányzik az a színtér, ahol az ott élők össze tudnának gyűlni, ahol meg tudnának nyilvánulni.

F. Gy. R.: *Megálmodta már azt a formát, amiben ez az egész rendszer működhetne?*

B. Z.: Ez egy olyan formai váz lehetne, amibe bármikor bármely szervezet be tudna csatlakozni. A Civil Kapu volt talán az egyedüli olyan konkrét dolog, amit létrehozta a városban, amit később még 4-5 civil kapu követett, akik köré szerveződött még egy pár egyesület – ez az osztódással való szaporodás tipikus esete. De ezt is meg kellene tölteni tartalommal, forrást kellene rendelni hozzá. Jól jönne a kisebb egye-

sületeknek a segítség, főleg akkor, ha aktívak, ha szeretnének valamit, csak éppen nem tudják, hogy azt hogyan, miképpen tud-

jük megvalósítani. Ilyen jellegű kérdésekkel szoktak legtöbbször hozzánk fordulni, én is tartottam már számtalanszor ilyen jellegű megbeszélést egyesületvezetőkkel. Konkrétan, ha ezt meg ezt szeretném megvalósítani, akkor ezt és ezt kell csinálni, így kell egy pályázatot megírni, vagy az elszámolásban így és így kell eljárni. A segítséghez, az együttműködéshez pedig elsősorban nyitottnak kell lenni egymásra, a társadalomra, a világra. Mi ezt a nyitottságot igyekszünk következetesen képviselni.

FEHÉR GYÖNGYVÉR ROZÁLIA az NMI Művelődési Intézet kommunikációs munkatársa. Művelődésszervező diplomáját a NYME Apáczai Csere János Tanítóképző Karán szerezte. Évekig dolgozott a Nyugati Hírlap újságírójaként, az írást hivatásának tekinti. Önkéntes munkában tárlatvezetést, civil szervezetek nemzetközi munkájának támogatását, valamint angol nyelvtanítást is vállalt.

BERÉNYI ZOLTÁN (1967) a Vasasért Egyesület elnöke, a közel tíz éve sikeresen létrehozott és működtetett KoBeKo Művelődési Központ vezetője, amelynek keretében Pécs peremkerületében civil összefogással, – együttműködve a városi önkormányzattal – üzemeltetik a terület közösségi házait, kulturális színtereit. Okleveles gépjármű mérnök és humán szervező, továbbá közművelődési menedzser. Nagy tapasztalattal rendelkezik projektek menedzselésében, állami intézmény és civil szervezet vezetésében, fejlesztésében. Dolgozott profit, nonprofit szervezeteknél, ahol bizonyította képességeit szervezetek vezetése, projektek menedzselése területén. Mind a szervezetekkel, mint a személyekkel való tevékenységeit azzal a szemlélettel végzi, hogy a létrehozott kapacitások további egyéni teljesítményekre indukálják a csapat tagjait – függetlenül munkatárs, önkéntes, vagy tag – ezzel lehetőséget adva nekik, hogy kibontakoztassák képességeiket, együttműködve érjenek el sikereiket. Ismereteit folyamatosan bővíti, nyitott az új elméleti és gyakorlati készségeinek fejlesztésére. Szervezeti és intézményi vezetőként fontos számára a csapatkohézió kialakítása, megtartása, erősítése.